

Carstensen: Jeg skal endvidere tillade mig at foreslaa, at dette Forslag henvises til det samme Udvalg, hvortil det foregaaende Forslag henvises.

Da Ingen ønskede at udtale sig herom, gik man til Afstemning, hvorved ovennævnte Carstensen's Forslag vedtoges enstemmig med 37 Stemmer.

Man gik derefter til den sidste Sag paa Dagsordenen, som var

Første Behandling af: Forslag til Lov om Afdgangen til de høiere Lærerpøfter ved de lærde Skoler.

(Lovforslaget findes i Tilleg. A. Sp. 1189 ff.)

Sagen fattes under Forhandling.

Bloug: Jeg skal ikke modsætte mig nærværende Lovforslag eller gjøre nogen væsentlig Indvendning mod det, om det og er Ministerens Bestemmelse at blive staaende derved, og han ikke tror, at der kan opnaas noget Mere; men jeg kan ikke negte, at jeg tror, at det vilde have været bedre for Skolerne, om man havde kunnet gaa et Skridt videre. Den gamle Lov, hvorved Afdgangen til de høiere Lærerpøfter først forbeholdtes de Kandidater, der havde taget store filologiske Examen, Forordningen af 1818, havde den for sin Tid fornuftige Mening, at man maatte forudsætte, at de Mænd, der ville underkaste sig en saa svær Examen, som den var, og som omfattede saa godt som alle Skolefagene, ansaa Skolegjerningen som deres særlige Kald, til hvilket de vilde vie deres Liv, medens derimod den øvrige Mængde af Lærere for en stor Del bestod af Mænd, som enten betragtede Skolegjerningen som en midlertidig Gjerning: et Overgangsstadium, hvorunder de samlede Anciennitet til at blive Præster, eller, som af en eller anden Grund ikke havde faaet taget Embedsexamen eller ikke faaet den saa godt, at de kunde blive befordrede til andre Embeder, og derfor søgte et Afhjul ved de lærde Skoler. Det var altsaa for sin Tid en fornuftig Bestemmelse, at Afdgangen til de høiere Overlærerpøfter forbeholdtes de filologiske Kandidater, og det saameget mere, som hele Skoleundervisningen dengang stillede de filologiske Fag saa særligt over de andre Fag. Det er nu — det negter jeg paa ingen Maade — et Skridt i samme Retning, som den høitærede Minister her har foreslaaet, nemlig at forbyde de filologiske Kandidater, som jo forøvrigt nu have en meget mindre omfattende Examen at bestaa, end de havde tidligere, ogsaa de særlig mathematisk-naturvidenskabelig udbillede Lærere skulle have Afgang til de høiere Lærerpøfter; men ingen af disse

Prøver borger dog egentlig for det, som er det Væsentlige ved disse Pøfter, navnlig ved Rektorpøfterne. De borge hærken for den pædagogiske Indsigt eller den pædagogiske Dygtighed. Lærerne, navnlig de filologiske Kandidater, underkaste sig ganske vist en praktisk Prøve, efter at de have bestaaet en theoretisk, og godtgjøre derved, at de ere duelige Faglere; men hvorvidt de forstaa at lede en hel Undervisningsanstalt, og hvorvidt deres Personlighed egner sig dertil, det kan derimod ingen Examen afgjøre, ligesaa lidt en filologisk som en mathematisk-naturvidenskabelig eller en hvilken som helst anden. Det er altsaa den Egenkab, som er den allervigtigste, og som langt overgaaer den at være særlig udbillet i dette eller hint Hovedfag, nemlig den pædagogiske Indsigt, ingen Examen borger for. Nu vil der jo ganske vist — det indrømmer jeg, og derfor betragter jeg ogsaa Loven som et Fremskridt — aabnes Ministeren en større Kreds at vælge imellem, der bliver dobbelt saa stor, som den har været før, og han vil altsaa langt lettere kunne finde de Mænd, som under deres hidtidige Virksomhed have godtgjort, at de besidde den pædagogiske Dygtighed og Overlegenhed; men de lærde Skoler have lidt meget under den Omstændighed, at Skolegjerningen ikke egentlig er en Virksomhed, hvori en Mands Kraft holder længe ud, eller hvor den Enkelte ikke ofte løves noget, naar han bliver ældre, og derfor forekommer det mig at være en forstandig Ordning af Sagen, som man er gaaet til i vort Naboland, idet man nemlig der vælger Gymnasiernes Rektorer paa Tid. Det er ikke givet, at den Mand, der kan være en ypperlig Rektor i en Alder af 45 eller 55 Aar, er lige saa god, naar han er 65 Aar, endlige 75, og nu blive Rektorerne jo i Reglen sidde, saalænge der ikke er skjellig Grund til at klage over, at de falde rent sammen eller blive løve af Alder. Dette System forudsætter een Ting, og jeg erkjender den store Vanskelighed af at naae derhen; det forudsætter, at der er et overmaade vel lønnet Korps af Overlærere, saaledes at det ikke bliver nogen væsentlig Forurettelse eller Uvillighed mod en Mand, naar han har tjent som Rektor i 10 Aar, at han saa træder ned igjen og bliver Overlærer, hvis han føler sine Kræfter noget trættede, eller Regjeringen finder, at der ved samme eller en anden Skole findes en Personlighed, som er bedre stillet til at træde i hans Sted. Kan man ikke bringe det tilveie, er det naturligvis bedre at blive staaende ved det, den ærede Minister har foreslaaet. Det er kun denne Bemærkning, jeg har villet gjøre i Anledning af dette Forslag, at jeg tror, at man vilde komme videre paa den Vej, Ministeren vil gaa, hvis man kunde gaa dertil, at man stillede Valget af Rektorer fuldstændig frit mellem alle Skolens Overlærere, saaledes at Ministeren kunde tage paa et bestemt Aaremaal f. Ex. 10 Aar